

EM 2024/53: Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at udarbejde et lovforslag om, at Grønlands Selvstyre og kommunerne årligt skal bevilge 1 % af anlægsudgifterne til forskønnelse af udvalgte offentlige byggerier, og at der ved forskønnelsen skal benyttes kunstnere. Forskønnelsen af byggerierne omfatter både det indvendige og det udvendige rum.

(Medlem af Inatsisartut Peter Olsen, Inuit Ataqatigiit)

EM 2024/127: Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at ændre Inatsisartutlov om kunstnerisk virksomhed, således at Selvstyret og kommunerne forpligtes til at udsmykke det offentlige rum med lokal grønlandsk kunst.

(Medlem af Inatsisartut Aqqalu Jerimiassen, Atassut)

Svarnotat

(Naalakkersuisoq for Finanser og Skatter)

1. behandling

Indledningsvis vil jeg på vegne af Naalakkersuisut takke for de to forslag om fremme af kunst. De to forslag sambehandles, og Naalakkersuisut afgiver derfor ét samlet svarnotat, til hvilket der er ansøgt om forlænget taletid.

Forskønnelse af byggerier kan gøre vores byer mere levende og attraktive. Kunst, herunder arkitektur, bidrager til de enkelte bygningers og byrums identitet. Det er med til at højne vores kultur og bidrager til den sociale og kulturelle sammenhængskraft.

Naalakkersuisut lægger derudover vægt på, at vi også på kunstens område er en del af verden. Naalakkersuisut har principielt betydelig sympati for forslag, der kan tilgodese vores mange dygtige og lokale kunstnere. Naalakkersuisut er på den anden side principielt betænkelig ved forslag, som vil kunne risikere at afskærme os fra kunstneriske idéer og tanker udefra, ligesom vi selv er stolte, når verden omkring os interesserer sig for vores kultur og kulturarv. Eksempelvis kan nævnes det nu desværre ødelagte, men meget smukke, gavlmaleri på Blok 5 i Nuuk, der i mange år har glædet byens borgere og gæster. Dette var udført af en australsk billedkunstner. Ligeledes kan tænkes på det kommende nationalgalleri, hvor en berømt international tegnestue i konkurrence med arkitekter i flere af verdens lande har udarbejdet et arkitektonisk markant og særpræget byggeri, som en dag vil blive et vartegn for vort lands kultur.

Prioritering af kunstneriske og arkitektoniske overvejelser i Selvstyrets bygge- og anlægsprojekter, indgår herudover som et element i Naalakkersuisuts kommende Nationale strategi for bæredygtighed i bygge- og anlægsbranchen og Strategi for fundraising til Selvstyrets bygge- og anlægsprojekter.

Naalakkersuisut er ved at forberede en ny strategi for fundraising. Som et led i denne vil Naalakkersuisut løbende søge fondsstøtte til kunst i Selvstyrets bygge- og anlægsprojekter.

Kunsten skal være kulturfremmende og tage udgangspunkt i landets mangfoldige kulturer. Dertil skal lokalsamfundet inddrages. Ved at integrere kunst i nybyggeri gennem fondsstøtte kan vi reducere presset på de offentlige anlægsbevillinger.

Samtidigt er vi også nødt til at se nogle realiteter i øjnene. Vi står overfor mange presserende anlægs- og byggeprojekter, som har høj prioritet for borgernes velfærd, mens der er begrænsede midler til byggerierne. Mange offentlige udlejningsboliger og anlæg mangler vedligeholdelse. Vi er derfor også nødt til at fokusere på tiltag, som vil kunne højne kernevelfærden og som understøtter Naalakkersuisuts Holdbarheds- og Vækstplan II.

Det vil derfor være en udfordring at afsætte en fast procentdel af det offentlige anlægsmidler til forskønnelse eller pålægge det offentlige at udsmykke det offentlige rum med mere kunst. Der vil være projekter, der i form af deres arkitektoniske udformning, beliggenhed eller funktion ikke vil have behov for forskønnelse. Der vil omvendt være projekter, som har brug for flere midler end forslagsstillers forslag, for at resultatet bliver til noget og bliver tilfredsstillende. Behovet bør derfor vurderes og prioriteres ved hvert projekt og afstemmes i forhold til projektets størrelse og karakter. Det skal hertil supplerende bemærkes, at særligt de økonomiske konsekvenser knyttet til pkt. 53 ikke kan begrænses til kun at omfatte de forhøjede egentlige anlægsudgifter. Der bør således også afsættes ikke uvæsentlige midler til administration til at håndtere den nødvendige dialog med kunstnere i form af udbud og udvælgelse samt en betydelig grad af borgerinddragelse, idet udsmykningen af byrummene forudsætter en åben og inddragende proces i lokalsamfundene.

Naalakkersuisut skal i denne forbindelse henvise til de meget positive erfaringer fra Aqqartarfik-området i Sisimiut, hvor en udsmykning af særligt de ældre boligblokke har medført et mærkbart kvarterløft. Dette tiltag er blandt andet muliggjort ved anvendelse af de midler til kvarterløft, som i henhold til tekstanmærkning nr. 5 til hovedkonto 72.10.16 Drift af udlejningsboliger, kapitalafkast, opkræves årligt. Naalakkersuisut ser denne model som yderst anvendelig for at fremme kvarterløft og herunder kunstudsmykning i det offentlige rum, også andre steder i landet.

I henhold til § 10, stk. 1 i Inatsisartutlov nr. 11 af 6. juni 2016 om kunstnerisk virksomhed kan Naalakkersuisut og kommunalbestyrelsen bestille grønlandsk kunst til udsmykning af det offentlige rum (bestillingsværker). I § 10, stk. 2, er det bestemt, at Naalakkersuisut og kommunalbestyrelsen med henblik på udsmykning af det offentlige rum kan iværksætte andre initiativer end egentlige bestillingsværker, herunder indkaldelse af skitseforslag, idéindkaldelser, konkurrencer og støtte til allerede projekterede kunstværker i det offentlige rum. Derudover er der givet hjemmel til, at Naalakkersuisut kan fastsætte regler om bestillingsværker og andre initiativer med henblik på udsmykning af det offentlige rum, herunder om fordeling, ejerskabsforhold og vedligeholdelse, jf. § 10, stk. 3. Den sidst nævnte bemyndigelse er ikke udmøntet endnu, og fastsættelsen af sådanne regler forudsættes at ske i tæt dialog med kommunerne og kunstnernes organisationer.

I 2016 blev Inatsisartutlov om kunstnerisk virksomhed vedtaget. Inatsisartutloven bl.a. ændret i 2019. I loven er der hjemmel til at oprette en fond til at administrere tilskud til

kunstnerisk virksomhed og formidling heraf. Efter ændringslovens vedtagelse blev Selvstyrets bekendtgørelse nr. 43 af 13. august 2021 om Grønlands Kunstfond udarbejdet, og der blev indsat en bestemmelse i § 3, stk. 3, om at Departementet for Kultur kan anmode fonden om at rådgive departementet om indkøb eller bestilling af grønlandsk kunst, der afspejler den grønlandske kontekst med henblik på etablering af repræsentative samlinger og udsmykning af det offentlige rum.

Grønlandsk kunst er i § 2 i Inatsisartutlov nr. 11 af 6. juni 2016 om kunstnerisk virksomhed defineret som kunstnere med bopæl i Grønland.

Naalakkersuisut noterer sig, at forslagsstilleren fsva. punkt 127 foreslår at erstatte kanbestemmelser med skalbestemmelser i lovgivningen. Naalakkersuisut finder dog, at den nuværende lovgivning fastlægger passende og tilstrækkelige rammer, når det gælder udsmykning af det offentlige rum med lokal grønlandsk kunst.

På baggrund af ovenstående fremkommer Naalakkersuisut med følgende indstillinger.

Til både pkt. 53 og pkt. 127 fremsætter Naalakkersuisut hermed følgende fælles ændringsforslag:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges færdiggøre national strategi for bæredygtighed i bygge- og anlægsbranchen og Strategi for fundraising til Selvstyrets bygge- og anlægsprojekter, således at de to strategier samlet understøtter en øget kunstudsmykning af vores byrum. Naalakkersuisut pålægges samtidig at arbejde for, at midler der i henhold til lejeforordningen opkræves til kvarterløft ligeledes kan understøtte samme formål. Naalakkersuisut pålægges endelig at inddrage kommunerne i arbejdet.

Tak.